

Universitätsbibliothek Paderborn

**SELECTA=||RVM DECLAMATIONVM || Philippi Melanthonis,
quas con=||scripsit, & partim ipse in schola
Vui=||tebergensi recitavit, partim alijs recitandas
exhibuit.|| TOMVS ... ||**

Melanchthon, Philipp

1559

VD16 M 3567

Quo consilio olim gradus discentium instituti sint, & quantum ad communia studia literarum momenti illorum conseruatio adferat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34734

Sic affectos esse iudico hos iuuenes, qui eò gratiam
petiuerunt, ut se publicè obligarent ad deservien-
tiam literarum. Iure igitur hunc animum eis gra-
tulamur, eosq; usitatis honoribus ornandos
censuimus. Dixi.

DE GRADIBVS DISCENTIVM

Oratio Phil. Mel.

Notus est Ennij uersiculus de ueteri-
ribus moribus conseruandis:
Moribus antiquis res stat Roma
na uirisq;. Ad profecto in re litera-
ria praestiterit seruari in faciendis gradibus
scientium, qui non mediocri prudentia à maioribus
instituti, nunc errore quodam hominum, qui
uidentur conspirasse ad abolendos semel omnes
ueteres mores, delendamq; uniuersam ciuilem
disciplinã, antiquantur. Neq; ego nunc suggestum
conscendi digladiaturus cum eo genere, tantum
adolescentes cõmonescere decreui, quo consilio
et olim gradus instituti sint, et quantum ad com-
munia studia literarum momenti adferat illorum
conseruatio. Est autem ad eam causam opus multum
a equitate uestra auditores, plerosq; enim tantum
fastidium cœpit istius moris, ut tantum non totum
Anty

Anticyrā putēt destinandā esse his, qui titulos istos
graduū decerni sibi postulāt. Ab his pro meo iure
peto, ne nos ex hac schola exhibēt, ne explodant,
priusquā orationem nostrā cognouerint. Nā pro
nunciare, cum nondum cognoueris causam, id ue-
rē est iniusti et barbari iudicis. Et ego me sanis o-
mnibus satis facturū esse in hoc negocio recipio.

Graduum des-
fensio.

Est quedam in puerilibus ingenijs infantia et
imbecillitas, quæ non sufficit pluribus artibus si-
mul discendis, sed sensim per gradus quosdam, ad
grauiores artes traducendi sunt pueri, dum ad sa-
pientiam artium peruenerint, hoc est, dum paraue-
rint sibi scientiam non stultē de rebus humanis iu-
dicandi, et mediocrem quandam sermonis copiā,
ad docendos alios, demonstrandamq; uim, natu-
ramq; uirtutis. Et quemadmodum non statim ci-
uis durioribus ora infantium satis firma sunt, sed

Simile.

lacte diu aluntur, postea præmanso cibo, donec
grandescāt: ita pinguisima quæq; facillimaq; deli-
gantur, quæ infirmæ primum ætati tradantur, de-
inde ordine disciplinæ reliquæ. Itaq; prudentes ui-
ri in scholis descripserunt classes quasdam puero-
rum, ut secundum ingenij uires, alij alijs discipli-
nis adhiberentur. Et in sua quisq; classe, tanquam
intra septa detineretur, ne imparatus, et tanquam
suis in rosas irrueret ad obscuriores artes. In hūc

Classes ut se-
pta.

b modum

modum gradus quidam facti sunt adolescentium, ut primū Grammatica, Dialecticāq; traditur, quae primae artes, planissimaeq; sunt. Vbi uidebatur has perdidicisse, non temerē ipsi ad Physicam, aut alias artes irrumpebant. Sed praecipit explorabant uires adolescentium, qui si probarentur, admittebant ad reliquas disciplinas. Nuper adhuc hoc seruabatur in scholis, ne quis attingeret Physicam, aut Mathematica, nisi antea in Grammaticis et Dialecticis diu multumq; uersatus. Postea praecipit iudicio tradebatur ulterius. Primus ille gradus à Lauri bacca nomen habuit. Erant enim honesto titulo pueri ornandi. Postea Physicam, Mathematica, Ethica percipiebant, et salutabantur hac à limine tantum, diu immorabantur iuuentus, dum penitus cognosceret, dum longo usu iudicium confirmaretur. In his tanquam praeludijs grauiorum disciplinarum, cum iam peritis uiderentur exercitati, praecipit praecipitabant, ut Sacra, aut Medicinam, aut ius publicum attingerent, ad quas disciplinas usum puerilium ueterarum magnum & acerrimum iudicium adhibebant adferri. Itaq; prius explorabantur uires adolescentium, Magisterium fecerunt et titulum. Profecto plurimum refert, quomodo instruantur, praeparanturq; ad seueriores discipulas.

Baccalaurei.

Magistri.

Eruptio in aro
tium faculta-
tes.

nas adolescentes. Non sunt longè petenda exem-
pla, nostri seculi morem uideamus. Statim ubi in
publicam scholam missi fuerint adolescentes, pu-
tant sordidi ingenij esse, diu hærere in Grammati-
cis, aut similibus nugis, properant alij ad sacra,
nulla linguarum, nulla dicendi scientia antea par-
ta, nulla humaniorum ac ciuiliū morum cogni-
tione, discunt ineptè rixari de sacris rebus, nec
ad uitæ usum comparant. Volo ego quidem omni-
um etatum, omnium uitæ partium esse religionis
studium, sed ea proponantur pueris, quæ assequi
possint, quæ pietatem alant, quæ mores forment,
non unde petant rixandi materiam.

Quid de alijs professionibus dicam? In iure de-
fensio uideas uersari, qui nullū prorsus usum alia-
rum literarum habent, cum tamē illud ipsum ius
ex Philosophorū ac Rhetorū literis, tanquam ex
fonte ortum sit. Iatricæ uerò manus admouere,
nisi Physicæ didiceris, est sine pennis uolare. Nā
dica illa medicina tota ex ea Philosophiæ par-
te nata est, quæ elementorum cognitionem, motus
uarietatem, corporum naturā tradit. Porro dum
hoc modo non perpolitū puerili doctrina irruunt
ad seueriores artes, infirmo iudicio literæ omnes,
artesq; scædè conspurcantur. Et quia ex literis
rerum publicarum status comparantur, fit, cum
h h parum

parum sani pro cōcionibus et iudicijs regnum
rāt, ut uariè quassentur Resp. Profectò satius eni
nullas literas attingere, quàm hoc modo tractari.
Diuerant pueri Grāmaticis, Dialecticis, ac Rho-
toricis alligandi. Multum temporis postea colli-
candum in Mathemata, & reliquam Philosophi-
am. Vbi maturuisset iudicium, tum erant adhiben-
di ad eas artes, quibus Respub. gubernantur.

Græci agrico-
læ.

Græci agricolæ, cū uiderent maturescere se-
tes, certo tātum temporis spacio, non colonorum
opere, aut soli natura, dixerunt: Annus productus
non ager. Cumq; animaduertissent sepe immaturas
segetes demeti magno damno, et fructum laboris
superioris perire, prouentum uniuersum soli
tempori tribuere, & patienter expectari uoluerunt
iustum messis tempus. Ita mihi in singulis
partibus literarum, temporis habenda ratio uide-
tur, et ut admoueantur ad eas artes adolescentes,
quibus ingenij infirmitas adsequendis par est, &
tantisper detineantur in his, donec maturuerit iudicium,
nec messis properet facere ante tempus. Et quia facile
iuuenilibus animis obrepit satietas presentis studij,
ut in eo detineri diu sine magno negotio non possunt,
ideo gradibus tanquam uicibus includendi uidentur.
Vbi omnibus animi uicibus cogantur in unum aliquod,
ac certum negocium

Temporis ha-
benda ratio.

Festina lente.

cium, quantum satis est, incumbere. Est omnino, ut de alijs omnibus rebus, utiliter preceptum, *βραδύως αὐτὸν εἶπ.* Ita in studijs non aliud perinde refert, quam ne intēpestiuē properemus. Nunc fit, ut cū uarias disciplinas peruagentur sine ordine, sineq; ratione, nullam penitus cognoscant, nullaq; de re prudenter iudicare queant. Et ut errores nullos certos lares habent, nusquam domi sunt, & ut inquit Martialis: Quisquis ubiq; habitat, maxime nusquam habitat. Ita illi, cū tamen omnibus disciplinis sint hospites, nullam habent familiariter notam. Neq; enim fieri potest, quem admodum reliquit scriptum Xenophon, ut qui multa simul facit, omnia ritē faciat, nec sufficit animus iuuenilis uarijs ac diuersis studijs. Hoc in consilio fuit authoribus graduum in scholis. Neq; ego nunc quenquam esse puto tam impudentem, qui hanc rationem damnare ausit. Quid enim in studijs conducibilis est ordine? hunc classibus gradibusq; factis conseruare conabantur. Vos etiam adolescentes, ut quanta fide potest fieri ac religione, detis operam, ut in discendo, iusto quodam ordine utamini. Nam hac confusanea discendi ratione, nisi Deus aliquis opem tulerit ac cū rebus, uereor ne res humanæ funditus evertantur. Dixi.

h ij Oratio